

Pendling över Öresund 1997-2020

April 2022

Enheten för Samhällsanalys, Region Skåne

Förord

Öppnandet av Öresundsbron år 2000 var startpunkten för en kraftig ökning av pendlingen över Öresund. Framför allt ökade pendlingen från Skåne till Själland kraftigt. Pendlingen nådde sitt maximum år 2008 då drygt 19 000 personer pendlade från Skåne till Själland. Sedan vände kurvan nedåt och 2015 var det bara drygt 14 000 personer som pendlade från Skåne till Själland. Sedan 2015 har det inte funnits någon pendlingsstatistik på grund av att statistikutlämning från Danmark till Sverige upphört. Denna rapport redovisar pendlingsdata för 2015-2020 enligt ny metod, vilket innebär att det för första gången går att studera effekterna av gränskontroller och flyktingkrisen år 2015-16 och pandemin 2020. Statistiken visar bland annat att pendlingen minskat något mellan 2015-2020, men att minskningstakten varit väsentligt lägre än mellan 2008-2015.

Utvecklingen av antalet pendlare över Öresund 1997-2020

År 2020 pendlade 15 076 personer från Sverige till Själland och Bornholm. I den omvända riktningen pendlade 1 424 personer. Av diagrammet nedan framgår att det finns ett tidsseriebrott 2015. Pendlingen från Sverige år 2015 är knappt 2 600 personer högre enligt den nya metoden än enligt den gamla. Skillnaden i nivå beror på två faktorer. Värdena i den gamla statistiken från 1997-2015 innefattar endast pendling från Skåne, medan statistiken i den nya serien omfattar pendling från hela Sverige. Av statistik från det StatNord-projektet vet vi att år 2008 bodde drygt 5 procent av pendlarna utanför Skåne. I absoluta tal motsvarade det 854 personer. Vi kan därför göra antagandet att antalet pendlare utanför Skåne år 2020 uppgår till ungefär samma antal, vilket innebär att den nya metoden att identifiera pendlare står för ca 2/3 av skillnaden i antal pendlare som identifieras i den gamla och den nya metoden.

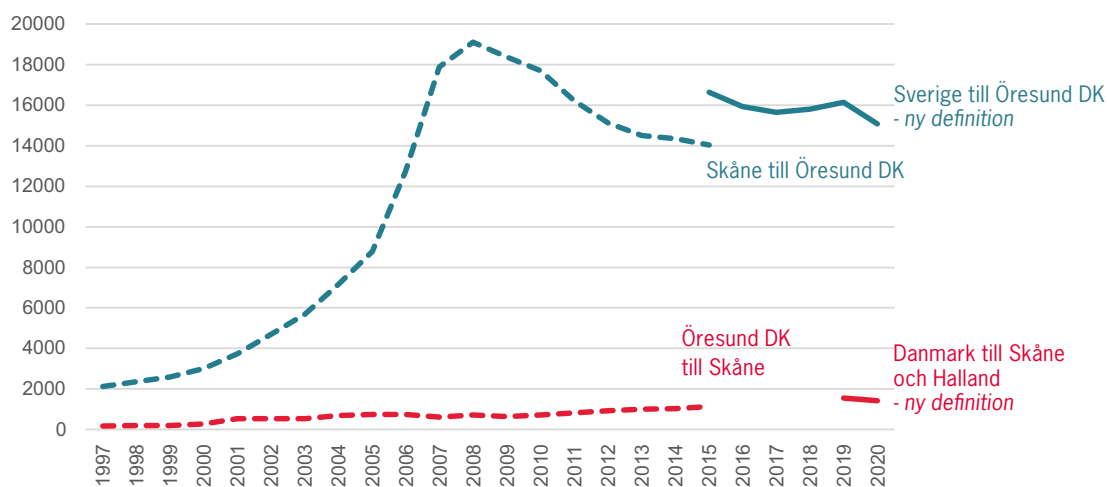
Av diagrammet framgår att pendlingen minskade med 1563 personer mellan 2015 och 2020. År 2020 minskade pendlingen från Sverige med 1 066 personer jämfört med föregående år, vilket sannolikt kan förklaras med en pandemieffekt. Den 12 november 2015 infördes gränskontroller mellan Danmark och Sverige, vilket kan förmodas vara en bidragande förklaring till att pendlingen från Sverige till Öresund DK minskade med drygt 700 personer mellan 2015 och 2016.

Tyvärr saknar vi statistik för pendlingen från Danmark till Skåne och Halland för åren 2015-2018, vilket innebär att vi inte kan se vad som hände vid införandet av gränskontroller. Det tycks dock inte ha skett några dramatiska förändringar av antalet pendlare från den danska delen av Öresundsregionen.

På grund av att antalet gränspendlare från Danmark är litet och att det saknas en komplett tidsserie för 2015-2020 kommer vi i fortsättningen att fokusera på pendlingen från Sverige till den danska delen av Öresundsregionen.

Pendlare från Danmark till Skåne och Halland och från Sverige till Öresund DK 1997-2020. Observera tidsseriebrott år 2015. Perioden 1997-2015 omfattar endast gränspendling inom Öresundsregionen.

Diagram 1. Källa: Öresundsdatabas, Region Skåne

Pendling per kön

Majoriteten av pendlarna från Sverige till den danska delen av Öresundsregionen är män. År 2020 uppgick andelen män till 63 procent av pendlarna. Av diagrammet nedan framgår att andelen män varierat mellan 59 och 66 procent. Det tycks finnas ett samband mellan antalet pendlare och andelen kvinnor. När antalet pendlare är högt så är också andelen kvinnor högt, medan sjunkande pendling också innebär att andelen kvinnor av pendlarna minskar.

Könsfördelningen för pendlare från Sverige till Öresund DK, 1997-2020.

Observera tidsseriebrott 2015. Pendling 1997-2015 omfattar endast pendling från Skåne.

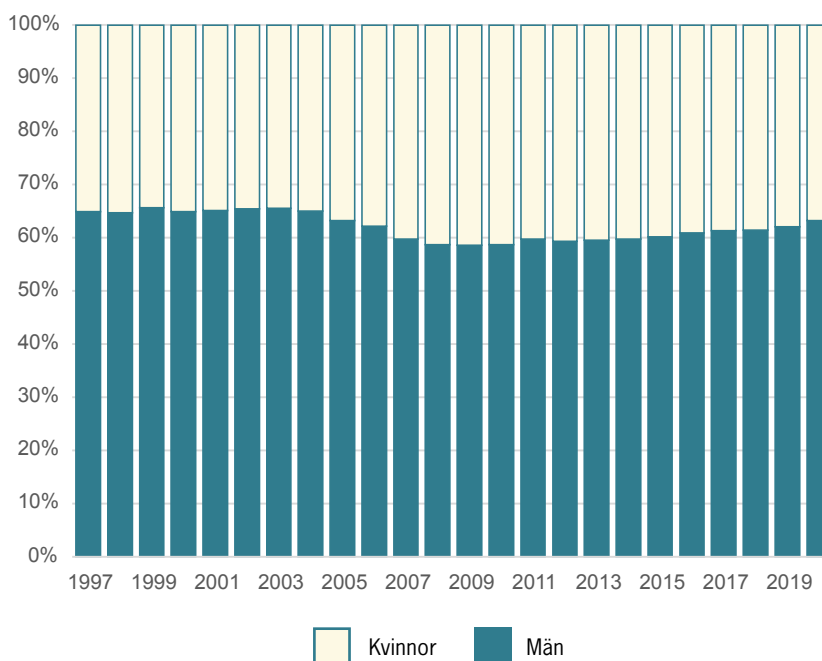

Diagram 2. Källa: Öresundsdatabas, Region Skåne

Pendling per ålder

I uppgångsfasen för pendlingen 1997-2008 ökade andelen unga (15-24 år) bland pendlarna stadigt och uppgick år 2007 till 17 procent av pendlarna. Mellan 2007 och 2013 minskade andelen unga stadigt, för att därefter stabiliseras på runt 5-6 procent.

Andelen äldre (55-74 år) har däremot ökat sedan 2007, då andelen var som lägst. 2007 utgjorde de äldre 6 procent av pendlarna, 2020 var motsvarande andel 16 procent. En möjlig förklaring är att de som började pendla medan de befann sig i gruppen 25-54 år, stannat kvar som pendlare och med tiden bytt åldersgrupp till 55-74 år.

Åldersfördelning för pendlare från Sverige till danska Öresundsregionen

Observera tidsseriebrott 2015. Värdet före 2015 avser pendling från Skåne.

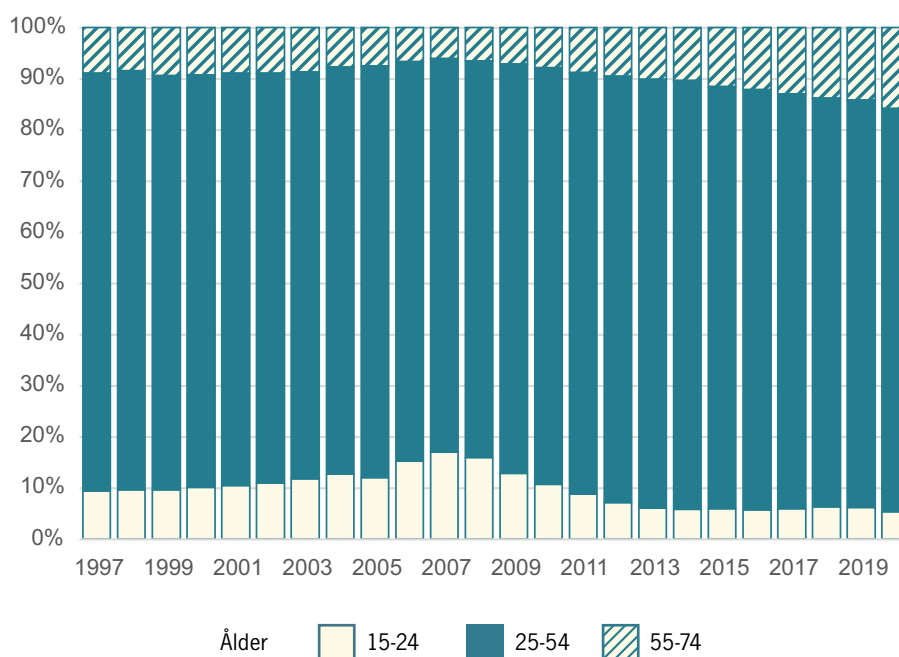

Diagram 3. Källa: Öresundsdatabas, Region Skåne

Pendling per bransch

Pendlingen domineras av branscherna Transport och magasinering, Handel och Vård och omsorg samt sociala tjänster. I registerdata från 2015 kan vi se att ca 2 000 personer pendlade från Skåne till Tårnby kommun, där Köpenhamns flygplats och köpcentrumet Fields ligger.

Antal pendlare från Sverige till Öresund DK per bransch år 2020

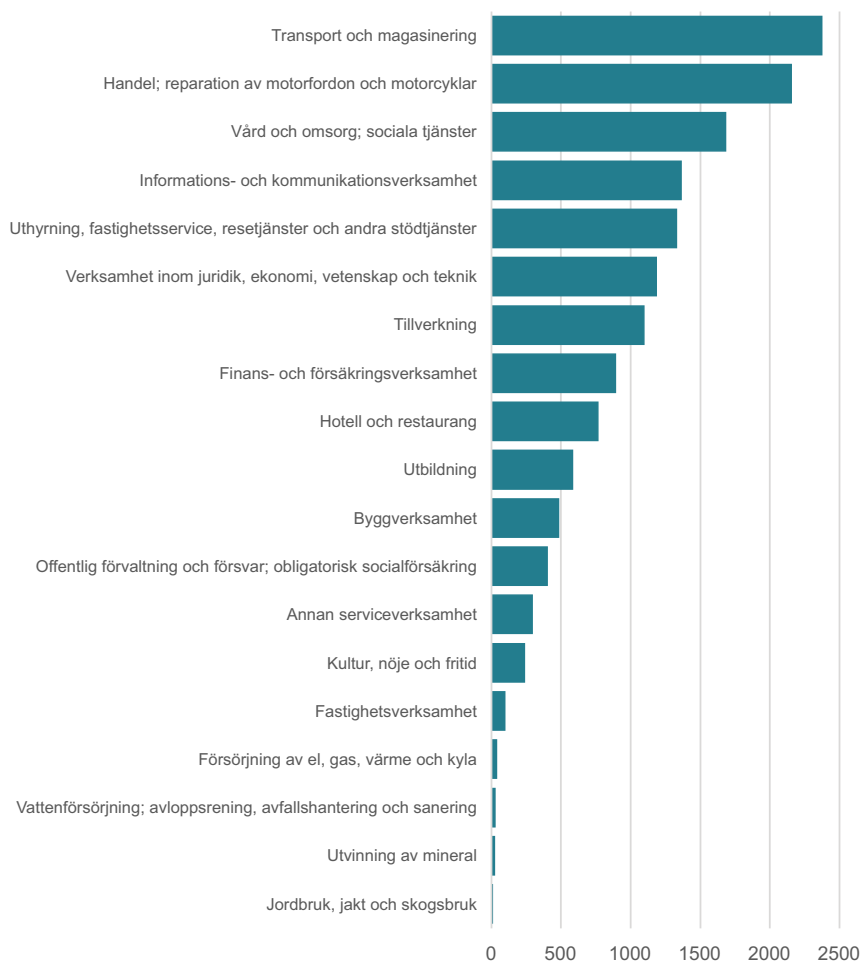

Diagram 4. Källa: Öresundsdatabas, Region Skåne

Den största förändringen i pendlarnas branschfördelning mellan 2008 och 2020 är att de enklare serviceyrkena minskat sin andel av pendlarna (till exempel Handel och Hotell- och restaurang), medan andel pendlare inom Företagstjänster och Information och kommunikation ökat. Undantaget är Transport och magasinering som ökat sin andel av pendlingen. Trenden mot att en större andel av pendlingen sker inom branscher som kräver relativt högutbildad arbetskraft ligger väl i linje med att andelen unga pendlare har minskat kraftigt sedan toppen år 2007.

Fördelning på branscher av pendlare från Sverige till Öresundsregionen DK år 2008 och 2020

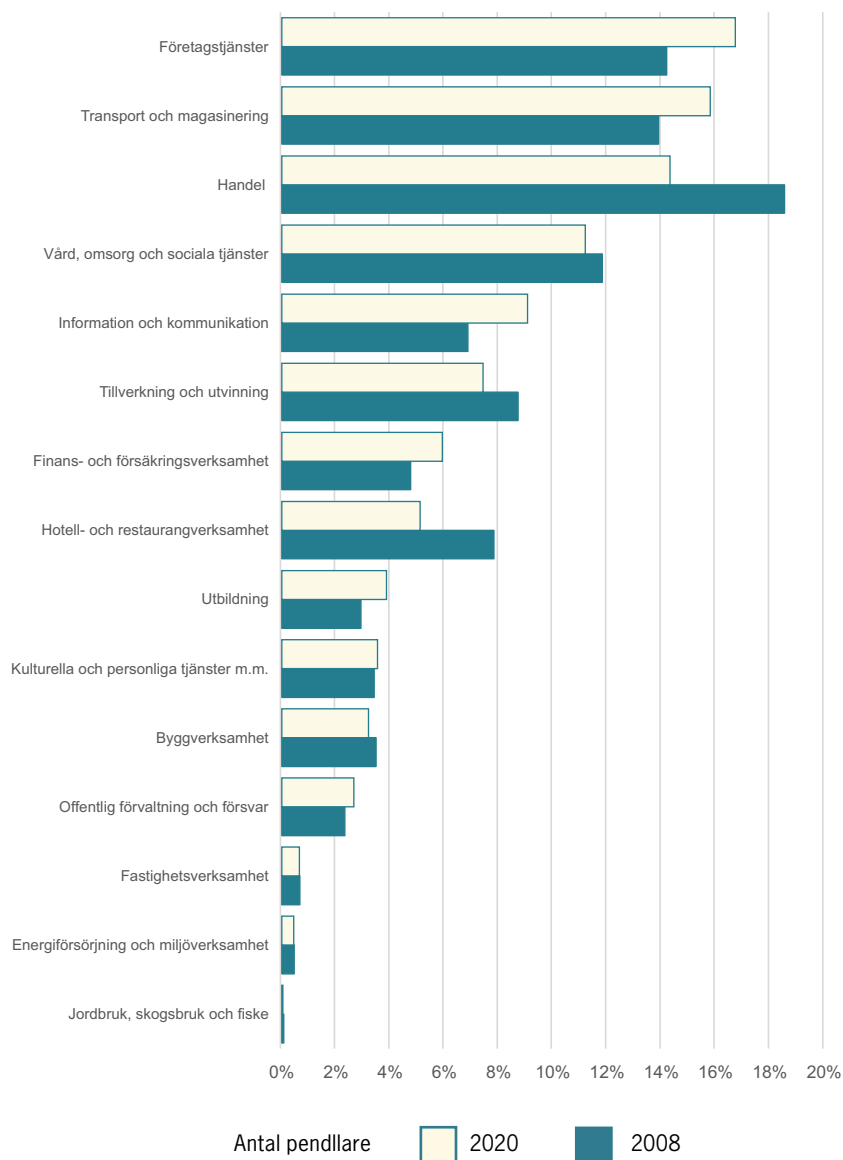

Diagram 5. Källa: Öresundsdatabas, Region Skåne

Flyttning som drivkraft för pendling

Diagrammet nedan visar hur förändringen av antalet pendlare sedan föregående år följer nettoflyttningen från Danmark till Sverige. Fram till 2007 drevs pendlingen upp av en hög andel inflyttare till Skåne från Danmark. Dessa inflyttare fortsatte i stor utsträckning att arbeta i Danmark, vilket var en viktig drivkraft bakom den ökande pendlingen. En viktig förklaring till den höga nettoflyttningen till Skåne var de höga danska bostadspriserna. 2007 kraschade den danska bostadsmarknaden med kraftiga prisfall på bostäder som följd. Detta innebar att många danska inflyttare till Skåne valde att återvända då de kunde finna ett boende i Danmark till mera konkurrenskraftiga priser än innan.

Men nettoinflyttningen förklarar inte hela utvecklingen av pendlingen. 2008 inträffade Finanskrisen som innebar en allvarlig försvagning av arbetsmarknaden. Sverige kom ut snabbare ur krisen än Danmark, vilket antagligen bidrog till att den danska arbetsmarknaden framstod som mindre attraktiv för boende i Sverige.

Nettoflyttning (20-64 år) från Danmark till Skåne och förändring av pendling mellan Sverige och Danmark från föregående år

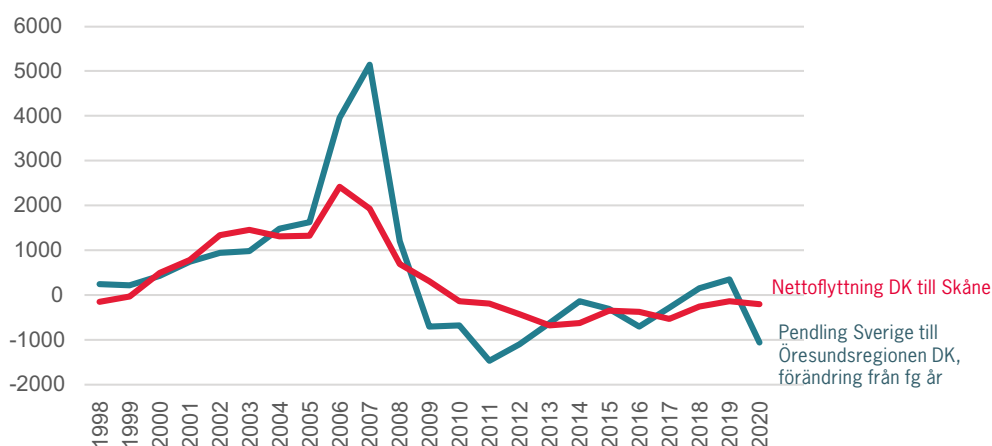

Diagram 6. Källa: Öresundsdatas, Region Skåne

Bakgrund

Under flera års tid har det inte förekommit någon officiell statistik om den gränsöverskridande pendlingen i Öresundsregionen. De senast uppdaterade siffrorna om gränspendlare är från 2015. Utbytet av uppgifter på individnivå mellan de nordiska statistikbyråerna upphörde kring 2017 och gjorde det omöjligt att ta fram statistik på gränspendlare med den metod som använts hittills. Detta på grund av att de nordiska ländernas lagstiftningar om hantering av mikrodata skiljer sig åt och Sveriges starka offentlighetsprincip strider mot danska dataskyddsregler.

Den 2 februari 2022 presenterades resultatet av pilotstudie, där statistikbyråerna i Danmark och Sverige hade fått i uppdrag av Region Skåne att ta fram en ny metod för att beräkna gränspendling utan utbyte av mikrodata. De har bland annat använt sig av nationella register med uppgifter från skattemyndigheterna i de båda länderna för att identifiera gränspendlare utan utbyte av mikrodata. Sysselsatta bosatta i utlandet identifieras och därefter samkörs flera olika adress- och nationalitetsregister för att ringa in bosatta i Sverige respektive Danmark. Arbetet försvåras av att många arbetsgivare inte lämnar fullständiga adressuppgifter till skattemyndigheterna i respektive land.

När gränspendlarna har identifierats är det möjligt att koppla på andra variabler som bransch, kön och ålder. Den nya lösningen innebär att Region Skåne, tillsammans med statistikbyråerna har löst gränshindret om gränsöverskridande arbetsmarknadsstatistik för gränsområdet Öresund.

